



Székelykeresztúrtól nem messze, a dombok közé eldugott kis faluban, Kissolymoson szolgál a 32 éves unitárius lelkész, Tőkés Lóránt. Szabadidejében szívesen vadászik – csupán néhány éve lett vadász, méghozzá egy olyan kutyafajta miatt, aminek a megmentésére az életét tette fel. Tőkés Lóránt ma már tenyészt is ezt az igen nemes, okos vadászkutyát.

Az elsőt ajándékba kapta

Lóránt homoródmonti származású, Baróton nőtt fel, unitárius teológiát végzett. 2005-ben a Maros megyei Haranglára került. Egy gyerekkori élményt leszámítva ott találkozott igazából először erdélyi kopóval. A haranglábi gondnoknak volt egy kutyája, amit a fiatal papnak adott ajándékba. Lóri mosolyogva emlékszik vissza a haranglábi kopó „gaztetteire”: „Egyik reggel hozták a szomszédok a kutyát, hogy megölt egy juhot és egy bárányt, amit meg is evett. Rá volt kapva a bárányhúsra, ezért adták nekem. Én kifizettem a juhok árát, de megtartottam az állatot.”

A kutyával nagyon összebarátkozott, tanulmányozni, majd tenyésztetni kezdte a fajtát.

Kutyatörténelem és fajtamentés

„Én tulajdonképpen ma már fajtamentéssel is foglalkozom, az ország sok részén jártam kopók után, s nem hiszed el, hogy néha milyen körülmények között élnek. Múlt ősszel elhoztam egyet Békás településről, csont és bőr volt. Azelőtt az Érchegységből hoztam egy kant, szerettem volna megmenteni az állománynak.

Nálam volt a kutya, rendbe jött, de olyan sok pénzt kértek érte, hogy azt nem tudtam kifizetni, vissza kellett adjam, s így odalett" – meséli Lóránt, majd a kopók történetéről kezd beszélni.



A négy kutya (Domán, a négy éves kan, Ármány, a 11 hónapos szuka, valamint Fecske és Rika, a két-három éves szuka) közben szaladgál a pap ház melletti füves udvaron.

„Kutyatörténelemből" Lóri elmondja, hogy a török hódoltság idején a magyar kopóból és a törökök által behozott sárga vadászkutyákból alakult ki a ma oly népszerű magyar vizsla, a kopókról viszont korábban, már a középkori oklevelekben is van írásos említés. S hogy honnan jött a rendőrkopó szó a magyarba? A kopó egy nyomot követő vadászkutya, nevének eredeti magyar jelentése a kapó, tehát elkapni valamit.

Még a tűzfegyverek elterjedése előtt a kutyák kapták el a vadat és fogták-tartottak addig, amíg a vadász elejtette. A feljegyzések szerint két-három jó erőben levő, megtermett kopó egy medvét is meg tudott fogni. Az erdélyi magyar nemesek között sokan vadásztak és tartottak néha száz egyedet is számláló kopófalkát.



A második világháború után az uradalmat elvették, államosították, a kutyákat pedig szélnek eresztették. A gazdátlanul maradt kopók valószínűleg garázdálkodtak, ezért nagyon sokat a dúvad irtását szabályozó törvény értelmében lelőttek, gyakorlatilag szinte kiirtották őket. Vélhetően az új rendszer ideológiai okot is talált az irtásukra, lévén egy elő emléke a „magyar világnak”.

Az ötvenes évekre nagyon lecsökkent az állomány, Erdélyben a vadászat a berendezkedő új rendszer, a kisemberek, párttitkárok kezébe került. Nekik nem volt vadász kultúrájuk, szükségük sem volt ezekre a kutyákra. A fajta felélesztése a hatvanas években kezdődött el, a budapesti vadászati világkiállításra szerezték be az első egyedeket.

A régi uradalmi vadőrök, vadászok, ismervén a kopó értékét, megtartottak maguknak egyet-kettőt, ezekből lehetett ismét tenyészteni. A hatvanas években meginduló szakszerű tenyésztés mentette meg az erdélyi kopót, akárcsak a kuvaszt is.

Ráesett a medve a kutyára

Lóránt Kissolymosba való települése után lett vadász, s ő tulajdonképpen a kopók miatt lett vadász, nem fordítva. A vadászkutyák feladata megtalálni és a vadászok elé hajtani a vadat – a jó kutya nem kergeti a vadat, hanem lassan, tempósan, ütemesen a vadász elé „viszi” a vadállatot. Nem kergeti, mert akkor nehezebb eltalálni.

A fiatal papnak több érdekes vadászkalandja is volt, legutóbb idén télen egy medve jött ki hajtásból, és az egyik kutyája, Domán szaladt a nyomán, de egy marton a medve (nem volt nagytermetű) megállt és befészkelte magát egy fa gyökere alá.



„A kutya jött a nyomon, s ahogy odaérkezett a medve alá, az meglepődött és riadtában megugrotta magát, de a föld kicsúszott alóla, s rázuhant a kutyára. Összemordultak, aztán a medve eliszkolt, s a kutya is felmérte, hogy kivel van dolga, nem is rohant tovább utána...” – emlékszik vissza a néhány héttel ezelőtti történetre.

Olyan, mint mi, az erdélyiek és a jó pálinka

Lóri szerint az erdélyi kopóra a rusztikusan nemes testalkat, munkaösztön jellemző, a fejformája nem lehet dobermanos vagy rotweilleres. A jó kopó idegrendszere kiegyensúlyozott, nem félénk, de nem is agresszív. A tartását a tenyésztő azoknak ajánlja, akik ha nem is vadásznak, de sokat túráznak, járják a természetet.

A vadászkutya mozgásigényét nem lehet kielégíteni tömbházban, szobában vagy lakótelepi sétáltatás során. A kopó nagyon jó házőrző is tud lenni, de igazán az a jó, ha vadászkézben van. Lóránt szerint ehhez nem lehet mindig ragaszkodni. Véleménye: ahhoz, hogy kuvaszt tartson valaki, nem kell pásztornak lennie.



A lelkes versenyre is szokta vinni a kutyáit. Múlt év októberében Ármány Európa legszebb erdélyi kopókölyke volt a bukaresti Európa-kiállításon. Május közepén Budapesten lesz világkiállítás, oda Ármánynak két, más gazdánál levő testvérét is viszik. Jövő hétn Medgyesre és Szatmárra mennek kiállításra– a vadászdíjnyújtás lejárta után most van a „versenydíjnyújtás”.

Lóránt tapasztalatai szerint az erdélyi kopó egy kicsit makacs, illetve önfejű – olyan mint maga az erdélyi ember. „A német kutyák híresen precízek, intelligensek, engedelmesek, szinte beszélnek. Ezzel ellentétben mi Kelet-Európában nem voltunk ilyenek. Mindig mondom, hogy ez nem egy divatkutya, de úgy gondolom, hogy szerves része a magyar kultúrának. Ez az egyetlen erdélyi magyar kutyafajtánk van, ami transzilvanikum.”

A kutyatartásban is van divat, mint minden másban. Lóránt szerint a rottweiler, a dobermann, a német juhász is szép, jó kutyafajta, de nem a miénk. Valahogy úgy van ezzel, hogy jó a skót whisky is, de nekünk az erdélyi szilvapálinka az igazi.

Az erdélyi kopó

Ősi magyar kutyafajta, melyet a speciális éghajlati, terep- és vadászati viszonyok nemesítettek ki. A mezőgazdaság és erdőgazdálkodás fejlődésével használata visszaszorult a Kárpát-hegység nehezen bejárható erdőségei közé. A hosszúlábú fekete-cser erdélyi kopót erdei vadászatokhoz nagyvad - régebben bölény, majd medve, vaddisznó, hiúz -, a rövidlábú vörös erdélyi kopót fedett területeken apróvad - róka, nyúl -, valamint sziklás terepen zerge vadászatára használták eredetileg.

erdelyi-kopo.hupont.hu

www.facebook.com/siculuskenel

siculuskopo.blogspot.ro